

Obsah

Obsah	5
Předmluva	13
Seznam zkratk	15
1 Vliv onemocnění lidí na regionální rozvoj - významné organizace a systém včasného varování	17
1.1 WHO (World Health Organization).....	17
1.1.1 Historie vzniku a struktura organizace.....	17
1.1.2 Hlavní úkoly WHO	18
1.1.3 Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN)	19
1.1.4 Mezinárodní zdravotní řád (MZŘ)	19
1.2 OIE (Office International des Epizooties)	20
1.2.1 Historie vzniku a název organizace	20
1.2.2 Principy podpory činnosti OIE	20
1.2.3 Koncepce „jedné medicíny“	21
1.2.4 Metody šíření informací.....	21
1.3 FAO (Food and Agriculture Organization)	22
1.3.1 Historie vzniku a název organizace	22
1.3.2 Hlavní činnost FAO	23
1.4 EFSA (European Food Safety Authority) a další organizace	23
1.4.1 Historie vzniku a struktura	23
1.4.2 Činnost EFSA.....	25
1.5 RASF Systém rychlého varování.....	25
1.5.1 Vznik RASFF	25
1.5.2 Národní kontaktní místo (Státní zemědělská a potravinářská inspekce)	26
1.5.3 Varování	26

1.5.4	Odmítnutí na hranicích	27
1.5.5	Informace.....	27
1.5.6	Novinky	27
1.6	CDC (Centers for Disease Control and Prevention)	27
1.7	ECDC (European Centre of Disease Prevention and Control)	28
1.7.1	Historie vzniku	28
1.7.2	Hlavní činnost ECDC.....	28
1.7.3	Systém včasného varování a reakce	29
1.8	Codex Alimentarius	29
1.8.1	Historie vzniku	29
1.8.2	Hlavní činnost a struktura.....	29
1.9	SZÚ Státní zdravotní ústav	30
1.9.1	Historie vzniku a organizační struktura	30
1.9.2	EPIDAT (epidemiologická data)	30
1.10	SVS (Státní veterinární správa).....	31
1.10.1	Poslání SVS.....	31
1.10.2	Organizační struktura SVS	31
1.11	ÚZIS (Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR)	32
1.11.1	Poslání ÚZIS	32
1.11.2	Organizační struktura	32
2	Rizikové faktory pro vznik nemocí	34
2.1	Faktory důležité pro vznik nemoci.....	34
2.2	Šíření původců onemocnění živými organizmy nebo vehikuly	39
2.2.1	Vektorový živočich (vektor)	40
2.2.2	Rezervoárový živočich (rezervoár)	41
2.2.3	Polštářový živočich (spillover animal).....	41
2.2.4	Přírodní ohniskovost.....	42

2.2.5	Vstupní brány pro původce onemocnění.....	42
2.2.6	Faktory zevního prostředí ovlivňující šíření původce onemocnění	42
2.3	Bydlení	43
2.3.1	Bydlení v ekonomicky rozvinutých zemích	43
2.3.2	Bydlení v rozvojových zemích	44
2.4	Zásobování obyvatelstva nezávadnou (pitnou) vodou.....	46
2.4.1	Studniční voda.....	46
2.4.2	Dešťová voda.....	47
2.4.3	Povrchová voda	49
2.4.4	Pramenitá voda z hor přivedená do fontán	49
2.4.5	Pramenitá voda v pouštních oázách	51
2.4.6	Vodovodní voda	51
2.5	Odstraňování výkalů a odpadů	53
2.5.1	Nakládání s výkaly a odpady v době rozvoje raných civilizací	55
2.5.2	Vznik zemědělství, nakládání s výkaly a odpady a šíření zoonóz.....	56
2.5.3	Území Moravy a Čech a osobní a komunální hygiena	61
2.5.4	Rané křesťanství, judaismus a islám: vztah k čistotě	63
2.5.5	Středověk v nastupujících státech Evropy	64
2.5.6	Civilizace v Americe před příchodem Kolumba.....	67
2.5.7	Novověk a vztah k osobní a veřejné hygieně	69
2.6	Nedostatečná zdravotnická osvěta	70
3	Kategorie nemocí podle různých kritérií	73
3.1	Infekční nemoci	73
3.1.1	Antroponóza.....	73
3.1.2	Zoonóza (dříve také často používané označení antropozoonóza).....	73
3.1.3	Sapronóza.....	74
3.2	Neinfekční nemoci	75

3.3	Způsoby přenosu původců onemocnění.....	75
3.3.1	Cirkulace původce onemocnění v ekosystému	75
3.3.2	Alimentární onemocnění (onemocnění z potravin)	76
3.3.3	Nozokomiální infekce	76
3.4	Dělení onemocnění v populaci dle průběhu a základní pojmy	78
3.4.1	Podle průběhu se onemocnění v populaci dělí na čtyři typy výskytu	78
3.4.2	Základní pojmy.....	78
4	Mor, nejzávažnější onemocnění člověka	81
4.1	Původce a průběh onemocnění	81
4.1.1	Vznik a rozvoj onemocnění u rezervoárových zvířat.....	81
4.1.2	Přenos původce onemocnění na člověka	82
4.1.3	Rozvoj onemocnění u člověka a jeho formy.....	82
4.2	Výskyt moru v současnosti.....	83
4.2.1	Údaje WHO	84
4.2.2	Pestrost rizik infekce je široká	85
4.3	Prevence.....	85
4.3.1	Prevence alimentární infekce	85
4.3.2	Prevence přemnožení rezervoárových zvířat, „Morové hlídky“	87
4.3.3	Vakcinace	87
4.4	Historie	87
4.4.1	První morová pandemie „Justiniánský mor“ (541-750)	87
4.4.2	Druhá morová pandemie „černá smrt“ (1347-1725)	89
4.4.3	Třetí morová pandemie (1855-1948)	93
5	Další významná bakteriální onemocnění lidí limitující rozvoj regionů	94
5.1	Syfilis	94
5.1.1	Další názvy nemoci	94
5.1.2	Původce	94

5.1.3	Vznik a rozvoj onemocnění	95
5.1.4	Léčba a prevence.....	96
5.1.5	Historie	96
5.1.6	Současný výskyt.....	97
5.2	Cholera.....	98
5.2.1	Původce onemocnění a jeho přenos.....	98
5.2.2	Vznik a rozvoj onemocnění	98
5.2.3	Terapie a prevence.....	99
5.2.4	Historie a současnost	99
5.3	Tyfus.....	101
5.3.1	Skrvnitý tyfus.....	101
5.3.2	Břišní tyfus.....	103
5.3.3	Paratyfus a netyfové salmonelové infekce	104
5.3.4	Úplavice	105
5.4	Lepra, tuberkulóza lidí a zvířat	105
5.4.1	Lepra (malomocenství)	106
5.4.2	Lidská (humánní) tuberkulóza.....	109
5.4.3	Tuberkulóza skotu (bovinní tuberkulóza)	112
5.4.4	Ptačí (aviární) tuberkulóza	116
5.4.5	Tuberkulóza ryb a infekce lidí	118
6	Závažné virové epidemie v rozvojových zemích	121
6.1	Virová onemocnění lidí (antroponózy)	122
6.1.1	Pravé neštovice	122
6.1.2	Pandemie <i>HIV/AIDS</i>	125
6.1.3	Dětská obrna	128
6.2	Virová onemocnění lidí (zoonózy)	132
6.2.1	Žlutá zimnice	133

6.2.2	Marburská horečka a Ebola	135
6.2.3	SARS	137
6.2.4	Vzteklina	139
6.2.5	Chřipka	144
6.3	Závažné virové nákazy zvířat	149
6.3.1	Mor skotu	149
6.3.2	Slintavka a kulhavka (SLAK)	151
6.3.3	Africký mor prasat	152
6.3.4	Klasický mor prasat	154
6.3.5	Klasický mor drůbeže (chřipka ptáků)	155
6.4	Mykoplazmová onemocnění lidí a zvířat	156
6.4.1	Mykoplazmová onemocnění lidí	156
6.4.2	Plicní nákaza skotu	158
7	Závažné zoonózy bakteriálního původu	160
7.1	Vozhřivka (maleus)	160
7.2	Maltézská horečka (maltézská brucelóza)	161
7.3	Brucelóza skotu	162
7.4	Q horečka	164
8	Mykózy jako sapronózy, zoonózy a antroponózy	167
8.1	Zdroje a cesty přenosu původců	167
8.1.1	Geofilní mykózy	167
8.1.2	Zoofilní mykózy	167
8.1.3	Antropofilní mykózy	168
8.1.4	Mykotoxikózy	168
8.2	Klinické projevy infekce (mykóz)	168
8.3	Léčba a prevence	170
9	Celosvětově významné parazitární infekce lidí	172

9.1	Jednobuněční parazité (protozoa).....	172
9.1.1	Malárie	172
9.1.2	Spavá a Chagasova nemoc	174
9.1.3	Leishmanie	176
9.1.4	Kryptosporidie.....	178
9.2	Parazitičtí červi (helminți).....	179
9.2.1	Filarióza	180
9.2.2	Schistosomóza.....	182
9.2.3	Tasemnice	183
9.2.4	Trichinelóza (<i>Trichinella spiralis</i> , 1833).....	188
9.2.5	Škrkavky a ostatní geohelminți	189
9.3	Parazitičtí členovci	193
9.3.1	Svrab, klíšťata a klíšťáci	193
9.3.2	Blechy, vši, štěnice a sametky	194
10	Cestovní medicína, aneb jak chránit své zdraví	195
10.1	Osvěta, informovanost a prevence pohlavně přenosných onemocnění	195
10.2	Vakcinace (žlutá zimnice aj.).....	196
10.3	Preventivní podávání léků (antimalarika aj.).....	196
10.4	Desinfekční prostředky (na pitnou vodu aj.)	196
10.5	Antiséra proti uštknutí apod.....	196
10.6	Rizika alimentární infekce.....	198
10.7	Místní tradiční tepelně špatně ošetřené pokrmy.....	201
10.8	Rizika aerogenní infekce	202
10.9	Nově hrozící nákazy zvířat omezující regionální rozvoj.....	202
10.10	Před cestou, při ní a po ní, se nesmí propadat panice	203
11	Závěrem	204
12	Literatura	206